

Yeni Türk Mecmuası'nda Yer Alan Musikî Bahisleri Üzerine

Gamze Köprülü Yazıcı¹

Özet

Hem dönemin hem de toplumun gerek entelektüel gerekse düşünce yapısını ortaya koyan, kültür, sanat ve siyaset dergileri/ mecmuaları bir toplumun kimliğini ve oluşumunu, tarihsel birikimini, fikir akımlarını, musikî, edebiyat, sanat gibi alanlarda kuramsal incelemeleri, sanat anlayışlarını, sanat üretiminin yönünü ve niteliğini, güncel politik gelişmeleri, ideolojik tartışmalar gibi daha pek çok konuyu düşünsel ve akademik alanda analiz edip değerlendiren süreli yayınlardır.

Bumecmualardan biri olan Yeni Türk Mecmuası'nda yayımlanan musikî yazıları, erken Cumhuriyet döneminin kültür politikalarını, musikî modernleşmesi arayışlarını ve millî kimlik inşa sürecini bütüncül biçimde yansıtan önemli metinlerdir. Mahmut Ragıp Kösemihâl, Sadi Yaver Ataman, İsmail Hakkı Baltacıoğlu gibi dönemin kültür hareketlerinde üzerlerine büyük görev düşen musikî adamları millî musikî, kültür politikaları, kurumsallaşma, musikî eğitimi, çalgı incelemeleri, halk oyunları gibi pek çok alanda değerlendirme, eleştiri, inceleme, biyografi türünde yazılar kaleme almışlardır. Bu makaleler birlikte düşünüldüğünde, dönemin musikî anlayışının hem modernleşme idealine hem de ulusal kimlik arayışına yöneldiği görülmektedir. Söz konusu yazılar, Türk müzikolojisi ve kültür tarihi açısından temel referans niteliğine sahiptirler. Cumhuriyet ile birlikte “yeni” anlayışının ortaya konmasına yönelik olarak çıkarılan Yeni Türk Mecmuası ile gerek dönem gerekse dergi bazlı musikî anlayışının ortaya konması amaçlanmıştır. Nitel yöntem örneği olan çalışmada; yıl, cilt, sayı, başlı ve yazar bilgilerinin tespit edilerek belirlenmesinde sınıflandırma yöntemi, metnin söylem özelliklerine göre türünün belirlenmesinde tür analiz ve tematik analiz yöntemi, makalelerin özet olarak sunulmasında özetleme yöntemi kullanılmıştır. Mecmua, erken Cumhuriyet musikî düşüncesinin şekillenmesinde merkezi bir konuma

1 Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Devlet Konservatuarı, gamze.koprulu@gop.edu.tr , 0000-0002-6354-3999

sahiptir ve Türkiye’de müzikoloji, kültür tarihi, folklor ve eğitim araştırmaları için kaynak niteliği taşır. Çalışma, bu alanda akademik literatür azlığına katkıda bulunarak kaynak oluşturma çabası adına önem taşımaktadır.

GİRİŞ

Türk musikîsinin akademik mecmualarda ele alınışı, gerek Osmanlı devleti süreçleri içerisinde baş gösteren batı etkili fikrî kırılmaların gerekse Cumhuriyet dönemi kültür politikaları içerisinde şekillenen modernleşme sürecinin bir yansımasıdır. Bilimsel bir dil çerçevesinde yayın yapma çabası içerisinde olan fikir ve kültür yayınları, yapmış oldukları yayınlar çerçevesinde Türk musikîsine ait pek çok dinamiği konu edinmişlerdir. Bu fikir ve kültür yayınları özellikle Cumhuriyet döneminde modernleşme eğilimleri ile ulusal bir musikî oluşturma çabasının, kültürel kimlik inşasının ortaya konması adına tartışma ve fikirlerin belgelendiği bir alan olmakla birlikte aynı zamanda müzikolojinin Türkiye’deki kurumsal gelişimine de zemin hazırlamışlardır. Türk musikîsinin hem toplum hafızasının hem de kültür politikalarının ve bilimsel bakış açılarının ortaya konmasında bir rol oynayan fikir ve kültür yayınlarından biri de Yeni Türk Mecmuası’dır. Mecmua içerisinde musikîden tiyatroya, edebiyattan folklore pek çok farklı disipline yer verilmiştir.

Yeni Türk Mecmuası’nda dönemin kültürel musikî bağlamının ve Cumhuriyet dönemi musikî düşüncesinin nasıl yansıtıldığının ortaya konması amaçlanmıştır. Gerek ele alınan konular gerekse bu konuları ele alan yazarların Türk musikîsi bahislerini akademik bir inceleme konusu haline getiren ilk yayın organlarından biri olması mecmuanın örneklem olarak tercih edilme sebebi olmuştur. Nitel yöntem örneği olan çalışmada; makalenin özet olarak sunulmasında özetleme yöntemi yıl, cilt, sayı, başlık ve yazar bilgilerinin tespit edilerek belirlenmesinde sınıflandırma yöntemi, metnin söylem özelliklerine göre türünün belirlenmesinde tür analiz ve tematik analiz yöntemi, kullanılmıştır. Makalelerin sunum yönteminde ise kronolojik döküm şablonu kullanılmıştır. Çalışma içerisinde mecmua içerisinde yer alan makale başlıkları dergide kullanıldığı şekli ile yazılmış olup herhangi bir düzeltme yapılmamıştır. Makale özetlerinde geçen kavramların kullanımında makalenin başlığı esas alınmıştır. Musikî konulu fikir ve kültür dergileri ya da mecmuaları üzerinde yapılmış olan pek çok akademik çalışma mevcut olmakla birlikte içerisinde edebiyat, tarih, siyaset, magazin vb. gibi farklı konuların ele alındığı dergi ve mecmuaların musikî anlayışlarının incelendiği akademik çalışmalar yok denecek kadar azdır. Çalışma, bu alanda akademik literatür azlığına katkıda bulunarak kaynak oluşturma çabası adına önem taşımaktadır.

1.Yeni Türk Mecmuası Hakkında

Erken Cumhuriyet döneminin yayın organlarından bir tanesi olan Yeni Türk Mecmuası, pek çok alanda kaleme alınan yazıların tartışıldığı bir mecmua değil aynı zamanda dönemin musikî düşüncesinin şekillendiği bir platform olmuştur. “Fikrî, edebî ve siyasi” bir anlayışı okuyucularına sunan mecmua aylık dergi anlayışı ile Eminönü Halkevi bünyesinde ilk Abdülhak Hâmid yönetiminde 1932- 1943 yılları arasında 125 sayı ile yayın hayatını sürdürmüştür (Kahraman, 2013, s.433). Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Türk kimliğini, milliyetçilik fikrini, modernleşmeyi ve yeni Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin ideallerini ortaya koymayı hedeflemiştir. Özellikle Türk milliyetçiliğinin kültürel temellerinin şekillenmesinde ve Ziya Gökalp fikirlerinin yayılmasında önemli bir rol oynamıştır. Osmanlı’dan Cumhuriyet’e geçiş, modernleşme arzusu, yeni bir Türk kimliği oluşturma isteği, dil de ve kültürde yenilenme düşünceleri kapsamında “yeni” ifadesi dönemin fikri ve toplumsal dönüşümünü yansıtan önemli ve güçlü bir vurgu olmuştur. II. Meşrutîyet’in ardından yeni hayat, yeni fikir, yeni devlet anlayışına uygun olarak yeni ifadesinin kullanılması ile birlikte Cumhuriyet sonrasında Eminönü Halkevi tarafından mecmuaya Yeni Türk adının verilmesi de bu anlayışın halen devam ettirildiği göstermektedir (Gündüz, 2017, s.191).

Mecmuanın yayın hayatı içerisinde kültür alanında dönemin ya da gerçekleştirilmesi hedeflenen musikî anlayışının ifadesi açısından on iki makale kaleme alınmıştır. 1933-1938 yılları arasında musikî makalelerinin kaleme alındığı yıllar olmakla birlikte, 1938 yılı musikîsi adına makalelerin en fazla kaleme alındığı yıl olarak görülmektedir. Bu makaleler hakkında genel bilgi başka bir başlık altında kronolojik döküm şablonu içerisinde verilecektir.

1.1. Yeni Türk Mecmuası Musikî Yazarları Hakkında

1.1.1. Bedriye Yeğinsoy

Bendriye Yeğinsoy’a (Yeğinsoy) dair hiçbir biyografik kaynağa ulaşılamamıştır. Edebiyatçı yazar Yeğinsoy tarafından iki yazı kaleme alınmıştır. İlki 1937 yılında İstanbul Eminönü Halkevi bünyesinde çıkartılan Yeni Türk Mecmuası’nda kaleme aldığı *Mozart* başlıklı yazısı, diğeri ise 1939 yılında kaleme alınan ve çocuk edebiyatı çalışmalarında kaynak olarak gösterilen *Ayn Postu* isimli öyküsüdür.

1.1.2. Necip Ali Bey (1892- 1941)

Tam adı Necip Ali Küçük'a'dır (Küçük'a). 1892 doğumlu olan Küçük'a Türk siyasetçisi ve hukukçusudur. Sivas kongresi üyeleri içerisinde yer alan Küçük'a vatanın kurtuluşu için tarafsız bir duruş sergilemiştir (İnan, 2024). Mebus olarak sürdürdüğü dönem içerisinde özellikle hukukî alanla ilgili faaliyetlerde etkin biçimde görüş ve önerilerde bulunmakla birlikte 1931, 1936 ve 1937 yıllarında Kadın Hukuku, Çocuk Hukuku ve Evrensel Amme Hukuku olmak üzere üç eser kaleme almıştır (Şahintürk, 2022, s.1024, 1028). Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk operası olan Özsoy Operası'nın yazılmaya başlandığı dönemde, O dönemin Halkevleri bürosunun başında Küçük'a bulunmaktadır (Turan, 2018, 8). 1934 yılı Ülkü Halkevleri Mecmuası'nda *Türk Dili ve Türk Müziği* başlıklı makalesinde millî musikî oluşturma hususunda görüşleri yer almaktadır (Küçük'a, 1934, s.247; Çelik, 2024, s.56)

1.1.3. Mahmut Ragıp Kösemihâl (1900- 1961)

İstanbul Şehzadebaşı doğumlu olan Mahmut Ragıp Kösemihâl (Kösemihâl), çağdaş bir musikî eğitimi için Almanya'ya gitti ve Berlin'de Stern Konservatuarı'nda eğitim aldı (Duygulu, 1996, s.477). “.... ünlü musikî adamları Robert Lachmann, Curt Sachs, Erich Moritz von Hornbostel ile tanıştı. Almanya'da bulunduğu dört yıl içinde Berlin kütüphanelerindeki mûsikiyle ilgili dokümanları inceleme fırsatı buldu. Bu sırada Avrupa'daki musikî hareketlerini yakından takip ediyor, bunlar hakkında yazdığı makaleleri Türkiye'deki bazı dergi ve gazetelerde yayımlatıyordu” (Duygulu, 1996, s.477). Türkiye'de Musikî Muallim Mektebi'nde ve Gazi Terbiye Enstitüsü Müzik Şubesi ve Askerî Mızıkâ Okulunda çalıştı. Ankara Devlet Konservatuarı tarafından düzenlenen derleme gezilerinde 1937- 1953 yılları arasında görev aldı (Atalay, 2009, s.5). Türk müzikolojisi kurumsallığı adına önemli çalışmalarda bulunan ve Türk musikîsi alanı için kıymetli bir müzikolog olan Kösemihâl'in 1928 yılında yayımlanan *Anadolu Türküleri ve Musikî İstikbalimiz* isimli ilk kitabının ardından kitap ve makaleler kaleme almıştır.

1.1.4. İsmail Hakkı Baltacıoğlu (1886- 1978)

İsmail Hakkı Baltacıoğlu (Baltacıoğlu) İstanbul'da dünyaya geldi. 1941'de Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi'sinde pedagoji profesörü olduktan sonra 1942- 1950 yıllarında milletvekilliği yaptı (Bayraktar, 1992, s.37). Disiplin temelli *musikî sosyolojisi ve musikî içtimaiyatı* gibi kavramsallaştırmaları 1926 yılında Baltacıoğlu tarafından *millî musikî* başlıklı yazılarında ilk kez kullanıldığı görülmektedir (Yıldırım, 2021, s.328). Millî musikî yaratma

konusunda Gökalp'den ayrılan ve musikî sosyolojisi üzerine pek çok makale kaleme alan Baltacıoğlu, Türkiye'deki musikî sosyolojisi alanında yazılacak yeni yazılı kaynaklara zemin hazırlamıştır.

1.1.5. Sadi Yaver Ataman (1906- 1994)

Yanya'da dünyaya geldi. Musikiye duyduğu derin ilgi onu önce Beylerbeyi Mûsiki Cemiyeti'ne, ardından İstanbul Konservatuarı'na yönlendirdi ve konservatuvardaki eğitimini 1930 yılında tamamladı (Şenel, 2020, s.134). Hem Beylerbeyi Mûsiki Cemiyeti'nde hem de konservatuvar yıllarında Rauf Yektâ Bey, Zekâizâde Ahmet Irsoy, Kaşıyarık Hüsâmettin, Mûsâ Süreyyâ, Muallim İsmail Hakkı, Mehmet Zâti, Veli Kanık ve Üsküdarlı Hoca Ziya gibi önemli isimlerden ders aldı ve Mahmut Ragıp Gazimihal, Eugène Borrel ve Hugo Wayneberg'in çalışmalarından da faydalanarak musikî bilgisini derinleştirdi (Şenel, 2020, s.135). Türkiye'de halk musikîsi derlemeciliği, yerel kültürlerin sistemli biçimde kayıt altına alınması ile erken Cumhuriyet ve radyo dönemi musikî politikalarının şekillenmesinde etkin rol oynayan Sadi Yaver Ataman, TRT'nin Türk halk musikîsi politikalarının oluşturulmasına katkıları, halk çalgıları ve yerel icra tekniklerine ilişkin uzmanlığı, halkbilimi alanındaki saha araştırmaları ile kaleme aldığı kitap ve makaleleri sayesinde alanın başat ve kaynak niteliğindeki müzikologları arasında yer almaktadır.

2.Yeni Türk Mecmuası'nda Yer Alan Musikî Yazıları

Mecmuada yer alan on iki musikî makalesi kronolojik sırayla sunulmuştur. Bazı makalelerde yazar adları belirtilmişken, bazılarında yazar bilgisine yer verilmemiştir.

2.1. Birinci makale

Yıl- Cilt- Sayı: Kânunusanî (Ocak) 1933- 1- 4.

Yazının Başlığı: Musikî ve Musikînin Kültürdeki Yeri

Yazarı: -

Türü: Tartışma/ düşünce yazısı.

Öne Çıkan Temalar: Milliyetçilik, Milli musikî,

Özet: “*Musikî ve Musikînin Kültürdeki Yeri*” başlıklı yazıda yazar, musikîyi bir milletin kültürel kimliğini oluşturan temel unsurlardan biri olarak değerlendirmekte ve musikî-kültür ilişkisini farklı perspektiflerden ele alarak kapsamlı biçimde tartışmaktadır. Metinde, hars (kültür) ile medeniyet kavramlarının birbirinden ayrıldığı ve bu iki unsurun bir toplumun gelişim sürecinde farklı düzeylerde seyredebileceği vurgulanır. Buna göre bir

toplum, medeniyet bakımından ileri bir konumda bulunurken kültürel açıdan yetersizlikler gösterebilir. Makale, milletlerin kadim tarihleriyle biçimlendiklerini; duygu dünyalarının, estetik algılarının, toplumsal karakterlerinin ve bu doğrultuda musikilerinin de söz konusu tarihsel birikimin bir yansıması olduğunu ifade eder. Bu bağlamda musiki, yalnızca sanatsal bir faaliyet değil; milletin ruhunu, kolektif hafızasını ve ortak duygularını en saf biçimde temsil eden kültürel bir ifade alanı olarak konumlandırılır. Yazar ayrıca, Türk musikisi ile Batı musikisi arasındaki ilişkinin karşılıklı etkileşim yoluyla gelişebileceğini, bu iki musikî geleneğinin birbirine yaklaşmasının ilerleme için gerekli olduğunu belirtir. Bununla birlikte, her milletin kendi kültürel birikimini ifade etmede daha yetkin olduğu ve musikide esas başarının bu millî zeminde ortaya çıkacağı görüşü de makalenin önemli bir sonucunu oluşturur.

Anahtar Kelimeler: Hars, medeniyet, Türk musikîsi, garp musikîsi, etkileşim.

2.2. İkinci makale

Yıl- Cilt- Sayı: Teşrinievvel (Ekim) 1933- 4- 14.

Yazının Başlığı: Cumhuriyet Devrinde Güzel San'atler

Yazarı: İsmail²

Türü: Öneri ve Fikir yazısı

Öne Çıkan Temalar: Milliyetçilik, Cumhuriyet politikaları, İnkılap.

Özet: “*Cumhuriyet Devrinde Güzel San'atler*” başlıklı yazıda, Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte inkılaplar ile bir süs olgusu olarak görülen ama asla böyle olmadığı vurgulanan güzel sanatlarda meydana gelen dönüşümü kültürel, estetik ve kurumsal boyutlarıyla ele almaktadır. Osmanlı Devleti döneminde sanata gerekli önemin verilmediği, gerek malzeme gerekse konut vb. açıdan yaşamış olduğu sıkıntılardan ve sanat hayatının saray çevresiyle sınırlandığı, Cumhuriyet döneminde ise her anlamda desteklendiğini ve toplumsal tabakalara yayılması hususunun hedeflendiği belirtilmektedir. Resim, musikî, heykel, mimarlık ve sahne sanatları alanında yeni kurumlarının oluşturulması, modern sanat eğitiminin benimsenmesi

2 Makalede yazar ismi yalnızca İsmail olarak verilmiştir. Mecmua yazarları arasında İsmail ismi ile İsmail Hüseyin Tökin ve İsmail Hakkı Baltacıoğlu yer almaktadır. İsmail Hüseyin siyaset yazıları ön planda olan bir isimdir. İsmail Hakkı musikî alanında uzman olmasa da **kültür-sanatta reform**, hars-medeniyet gibi konularda yazdıkları içinde **musikî tartışmalarına yer verdiği** bilinmektedir. Makale yazarının İsmail Hakkı Baltacıoğlu olma ihtimali oldukça yüksektir.

ve Batı dünyasında yer alan çağdaş eğitimlerin takip edilmesi gerekliliği vurgulanmaktadır. Milli bir sanatın ancak özümseyen tarihsel mirasın çağdaş tekniklerle buluşturulması ile mümkün olacağı savunulur. Sanatın toplumsal olarak gelişmesinde sanatçılara önemli bir görev düştüğü de belirtilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Batı, sanat, kurumsallaşma, çağdaşlaşma.

2.3. Üçüncü Makale

Yıl- Cilt- Sayı: Teşrinievvel (Ekim) 1933- 4- 14.

Yazının Başlığı: Cumhuriyet Devrimizin Musikî İşleri

Yazarı: Köse Mihalzade Mahmut Ragıp

Türü: Durum tespiti.

Öne Çıkan Temalar: Cumhuriyet politikaları, inkılap, batı musikîsi.

Özet: “*Cumhuriyet Devrimizin Musikî İşleri*” makalesi, erken Cumhuriyet döneminde musikî alanında yürütülen modernleşme ve kurumlaşma çabalarını değerlendiren bir yazıdır. Cumhuriyet’in, musikîyi yalnızca bir sanat alanı olarak değil, aynı zamanda yeni toplum düzeninin temel unsurlarından biri olarak gördüğü ve musikî politikalarını bu doğrultuda şekillendirdiğidir. Yazıda, Cumhuriyet’in kültür devrimleri çerçevesinde musikiye yüklediği görevler, eğitim kurumlarının yeniden düzenlenmesi, musiki inkılâbının amaç ve hedefleri, Türk musikisi ve Batı musikîsi arasındaki denge arayışları ele alınır. Ayrıca devletin musikîyi halkla buluşturmaya yönelik politikaları—Halkevleri, konserler, yayınlar ve eğitim faaliyetleri—erken Cumhuriyet idealinin bir parçası olarak değerlendirilir. Özetle makale, Cumhuriyet’in musikîyi “millî terbiye ve modernleşme programının” bir aracı olarak konumlandığını, hem çağdaş bir ulus inşa etmeyi hem de musikiyi bilimsel, disiplinli ve kurumsal bir zemine oturtmayı hedeflediğini vurgular.

Anahtar Kelimeler: Alaturka, alafranga, kurumsallaşma, modernleşme.

2.4. Dördüncü Makale

Yıl- Cilt- Sayı: Şubat 1934- 1- 18.

Yazının Başlığı: Musikîmiz

Yazarı: Necip Ali Bey

Türü: Eleştirel değerlendirme.

Öne Çıkan Temalar: Beynelmilel, Milli Şuur.

Özet: “*Musikîmiz*” başlıklı makalede yazar, değerlendirmesine beynelmilel musikînin halk nezdinde giderek daha fazla kabul gördüğünü belirterek başlamaktadır. Makalede, bütünüyle Batı’ya yönelmiş bir musikî anlayışından ziyade, kökleri milli kültüre dayanan; ancak matematik ve fizik örneklerinde olduğu gibi uluslararası teknik ölçütlerin Batı kaynaklı olması gerçeğini dikkate alan bir musikî yaratma arzusunun öne çıktığı vurgulanmaktadır. Yazar, “eski musikî” olarak nitelendirilen geleneksel Türk musikisi taraftarlarının belirli yanılgılar içinde bulunduğunu ifade ederken, genç Türkiye Cumhuriyeti’nin modernleşme çabalarını destekleyen bir tutum sergilemektedir. Bunun yanı sıra, birçok ilde faaliyet gösteren Halkevleri ile bu kurumlarda yürütülen musikî çalışmalarının önemine dikkat çekilmekte ve gelecekte daha nitelikli ürünlerin ortaya çıkacağına dair bir umut dile getirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eski musikî, yeni musikî, uluslararasılık, teknik.

2.5. Beşinci Makale

Yıl- Cilt- Sayı: II. Teşrin 1937- 5- 59.

Yazının Başlığı: Mozart

Yazarı: Bedriye Yeginsoy

Türü: Biyografi, övgü yazısı, betimleme.

Öne Çıkan Temalar: Dâhilik, kutsiyet

Özet: “*Mozart*” başlıklı yazı, bestecinin kısa ömrü ve olağanüstü sanat yetisi üzerine kurulu, edebî nitelikleri öne çıkan bir anlatı sunmaktadır. Metinde özellikle 1770 yılında Sixtine Şapeli’nde icra edilen **Gregorio Allegri’nin** *Miserere*’si üzerinden Mozart’ın istisnâî musikî hafızası örneklendirilmektedir. Şapelde yalnızca belirli ritüeller kapsamında seslendirilen ve notalarının kilise dışına çıkarılması yasak olan bu eserin, Mozart tarafından tek dinleyişte ezberlenmesi ve daha sonra başka bir mekânda notaya uygun biçimde icra edilmesi, dönemin din adamları ve prensleri arasında büyük bir hayranlık ve şaşkınlık uyandırdığı belirtilir. Bu olayın **Papa XIV. Clément’e** iletilmesinin ardından Papa’nın Mozart’ı takdir ve taltif etmesi, metinde bestecinin “ilahî bir lütuf” yahut “Tanrı vergisi bir deha” olarak yorumlanmasına zemin hazırlamaktadır. Yazıda ayrıca Mozart’ın erken dönemden itibaren sergilediği bu olağanüstü yeteneğin kimi çevrelerde kıskançlık yarattığı, buna karşın musikînin dinleyiciler üzerinde derin bir huzur ve teselli duygusu uyandırdığı vurgulanmaktadır. Böylece metin, Mozart’ın biyografik anekdotlarıyla estetik etkisini birlikte ele alan romantize edilmiş bir portre ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mozart, yetenek, hafıza, kilise, kutsal metin.

2.6. Altıncı Makale

Yıl- Cilt- Sayı: Nisan 1938- 6- 64.

Yazının Başlığı: Ulusal Türkü ve Oyunların Okurlarımıza Tesiri.

Yazarı: Sadi Yaver Ataman

Türü: Eğitim politikası, tartışma.

Öne Çıkan Temalar: Eğitim, millî.

Özet: “*Ulusal Türkü ve Oyunların Okurlarımıza Tesiri*” başlıklı makalede, ilkökul müfredatında yer alan musikî eğitiminin konumunu ve önemini ifade edilmektedir. Yazar, özellikle musikî derslerinin öğrenciler üzerinde duygusal ve estetik duyarlılığını, kültürel ve sosyal gelişimini destekleyen temel bir unsur olduğunu vurgular. Metinde, öğretmen niteliklerinin iyileştirilmesi, alanında eğitim almış öğretmenlerin iş başında olması gerekliliği, derslerin önemsenmesi ve programın beklentilerini karşılayacak seviyede uygulanması zorunluluğu belirtilmektedir. Ayrıca, musiki eğitiminin sadece teknik bir öğretim bahsi değil, aynı zamanda millî kültürün aktarılmasını sağlayan, çocuğun gelişimine büyük katkı sunan bir eğitim basamağı olduğu ifade edilir. Kültür Bakanlığı ve ilgili idari kurumların programa destek vermesi gerektiği belirtilerek, türküyeye oyun tarzındaki musikîlerin öğretiminin öğrenciyeye katacağı faydaları önemle vurgulanmaktadır. Böylece metin, musiki eğitiminin pedagojik, kültürel ve toplumsal yönlerini bir arada ele alarak ilkökul düzeyinde sistemli bir musikî eğitiminin gerekliliğini savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Millî musikî, eğitim, ilkökul, öğretmen, öğrenci, türküyeye, oyun, sahne.

2.7. Yedinci Makale

Yıl- Cilt- Sayı: Temmuz 1938- 6- 67.

Yazının Başlığı: Artvin ve Kars Havalisi Müzik Folkloru Hakkında.

Yazarı: Mahmut Ragıp Kösemihâl

Türü: Folklorik

Öne Çıkan Temalar: Musikî bilimi, çalgı, rapor.

Özet: “*Artvin ve Kars Havalisi Müzik Folkloru Hakkında*” başlıklı makalede, Ahmet Adnan Saygun’un (Saygun) Rize, Artvin ve Kars yörelerinde gerçekleştirdiği halk musikîsi araştırmalarına dayanarak hazırladığı kapsamlı rapor ve kitabı değerlendirilmektedir. Mahmut Ragıp Kösemihâl

(Kösemihâl), Saygun'un saha araştırmalarının özellikle türkû, saz ve oyun repertuarına ilişkin önemli ve özgün malzemeler sunduğunu vurgularken, bu çalışmanın bölgenin musikî folkloru üzerine yapılacak ileri araştırmalar için değerli bir başlangıç noktası oluşturduğunu belirtir. Yazar, Saygun'un ele aldığı konular arasında Türk gaydası, kemençe/tulum karşılaştırması, davul-zurna kullanımına ilişkin bulgular, horon ve uzun hava tipleri, Trabzon ve Bulgaristan musikî folkloru arasındaki ilişkiler gibi folklorik açıdan önemli başlıklar bulunduğunu aktarır. Bununla birlikte, farklı araştırmacıların önceki gözlemlerindeki çelişkili bilgileri örnek göstererek, bilimsel folklor çalışmalarında yöntemsel titizlik ve karşılaştırmalı kaynak incelemesinin zorunluluğuna dikkat çeker. Kösemihâl, folklor derlemelerinde bölgesel değişimlerin zaman içinde sık görülebileceğini, bu nedenle saha gözlemlerinin önceki yazılı kaynaklarla birlikte değerlendirilmesinin gerekli olduğunu vurgular. Makalenin sonunda, Saygun'un çalışmasının ortaya koyduğu yeni bilgiler ve sunduğu imkânlar nedeniyle tebrik edilerek, bu tür araştırmaların devam etmesinin Türk musikî folkloru açısından büyük önem taşıdığı ifade edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Adnan Saygun, folklor, yöre, halk musikisi, derleme.

2.8. Sekizinci Makale

Yıl- Cilt- Sayı: Ağustos 1938- 6- 68.

Yazının Başlığı: Türk Gaydası.

Yazarı: Mahmut Ragıp Kösemihâl

Türü: İnceleme/ araştırma yazısı.

Öne Çıkan Temalar: Uluslararası, coğrafya, kültür, çalgı.

Özet: “*Türk Gaydası*” başlıklı makale, Türk musikî geleneği içerisinde nefesli çalgıların tarihi konumunu ele alarak özellikle gırtlak sazı olarak da nitelendirilen gaydanın Anadolu’daki kullanım biçimlerini aktarmaktadır. Gaydanın Orta Asya kökenli farklı nefesli çalgılarla ilişkisi tartışılmakta bununla birlikte çalgının yapısal özellikleri, kullanıldığı alanlar ve icra teknikleri üzerinden kültürel süreklilik vurgusu yapmaktadır. Gaydanın Türk halk müziği repertuarındaki işlevi yanında tören, ritüel ve eğlence kültürü üzerindeki rolü üzerindeki değerlendirme ile birlikte bu çalgının farklı kültürlerdeki muadilleriyle (özellikle İskoç gaydası) karşılaştırılması yoluyla farklı coğrafyalarda kazandığı biçimsel ve işlevsel çeşitlilik ortaya konmaktadır. Yazar, Cumhuriyet dönemi kültür politikalarının yerel çalgılar üzerindeki etkilerine de değinerek gaydanın modernleşme

süreçlerinde giderek görünürlüğünü yitirdiğini, buna karşın Anadolu'nun bazı bölgelerinde –özellikle Karadeniz'de- hâlen yaşayan bir gelenek olarak varlığını sürdürdüğünü ifade etmektedir. Makale, Türk gaydasının pek çok açıdan özgün bir musikî unsuru olduğunu ve kapsamlı araştırmalara ihtiyaç duyulduğunu vurgulayan bütüncül bir değerlendirme sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk halk musikisi, kültür, farklılık, yerel çalgı, gayda.

2.9. Dokuzuncu Makale

Yıl- Cilt- Sayı: Eylül 1938- 6- 69.

Yazının Başlığı: Türk Halk Edebiyatı ve Musikisinin Halk Dilindeki Gösterişleri.

Yazarı: Sadi Yaver Ataman

Türü: İnceleme / araştırma yazısı.

Öne Çıkan Temalar: Disiplin, etkileşim.

Özet: “*Türk Halk Edebiyatı ve Musikisinin Halk Dilindeki Gösterişleri*” başlıklı makale, Türk halk kültürü içerisinde yer alan Türk halk edebiyatı ve Türk mûsikî unsurlarının halkın günlük dili içerisinde nasıl biçimlendiğini ve toplumsal hafızada nasıl bir yer edindiğini ele almaktadır. Yazar, Türk halk edebiyatının sözlü bir kültür geleneğine ait özelliğini, Türk musikîsinin ise bu sözlü geleneğin aktarımındaki belirleyici rolü üzerindeki etkileşimini ortaya koymaktadır. Günümüzde musikî edebiyatı olarak değerlendirilen bu iki disiplin makalede, atasözleri, deyimler, mani, türkü ve destan gibi söyleyiş biçimlerinin musikî ilişkisi ritmik ve melodik dinamiklerle değerlendirilmektedir. Ayrıca yazar, günlük yaşamda kullanılan dilin musikide söyleyiş kalıplarını temel kaynaklar olarak belirlediğini ve bu belirleme ile de Türk halk edebî kültürüne ait dil malzemesinin hafızada kalıcı hale dönüştürüldüğünden bahsetmektedir. Türk halk edebiyatı ve Türk musikîsinin birbirini besleyen kültürel unsurlar olduğu da vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Halk Edebiyatı, Türk Musikîsi, halk, dil, ezgi.

2.10. Onuncu Makale

Yıl- Cilt- Sayı: Birinci teşrin 1938- 6- 70.

Yazının Başlığı: Gayda ve Çifte Kaval.

Yazarı: Mahmut Ragıp Kösemihâl

Türü: İnceleme / araştırma yazısı.

Öne Çıkan Temalar: Organoloji, etnomüzikoloji.

Özet: “*Gayda ve Çifte Kaval*” başlıklı yazıda yazar, Türk halk musikisi içerisinde yer alan üflemeli çalgıların köken, teknik, yapı özellikleri, ses rengi, repertuvar içerisindeki kullanımı ve işlevleri hususunda karşılaştırmalı bir bilgi yazısı sunmaktadır. Orta Asya’dan Bakanlara kadar geniş bir alanda varlığını gösteren gayda çalgısının Anadolu’da dar bir bölge içerisinde var olduğunu vurgularken çifte kavalın ise Anadolu’nun pek çok bölgesinde yaygın olarak icra edildiğinden bahsetmektedir. Etnomüzikolojik bakış açısı ile daha fazla araştırma alanına ihtiyaç duyulan gayda ve çifte kaval bugün yaygın olarak varlıklarını sürdürmeler de kültürün devamlılığı, musikî organolojisi ve kültürel antropoloji penceresinden önemli bir alanın temsilcileri olarak hizmetlerinin devam etmekte olduğu vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, Türk halk musikîsi, üflemeli, gayda, çifte kaval.

2.11. On birinci Makale

Yıl- Cilt- Sayı: Birinci teşrin 1938- 6- 70.

Yazının Başlığı: Musikî Vechemiz ve İstikbali Meselesi

Yazarı: Sadi Yaver Ataman

Türü: İnceleme / eleştirel değerlendirme yazısı.

Öne Çıkan Temalar: Çağdaşlaşma, Millîyetçilik.

Özet: “*Musikî Vechemiz ve İstikbali Meselesi*” başlıklı makale, erken Cumhuriyet döneminde Türk musikîsinin çağdaşlaşma yolunda alınan yol hakkında bilgi veren kapsamlı bir değerlendirme yazısıdır. Yüzyıllar boyunca farklı kültürlerden etkilendiği vurgulanan Türk musikisinin millî bir varlık gösterebilme açısından henüz işin çok başında olduğu ifade edilmektedir. Türk musikîsi alanında yaşanacak olan kurumsallaşma gayretleri içerisinde eğitim politikaları masaya yatırılmakla birlikte kurulma aşamasında olan konservatuvar için gerek yapısal gerekse eğitim tercihlerinin geleceğe atılacak adımlar için belirleyici rol üstlendiği belirtilmektedir. Kültürel bir eğilimin işareti olan çağdaşlaşmanın, Türk musikisinin geleceği için bestecilik anlayışı, nota sistemleri, radyo yayınları gibi unsurlar açısından önemli bir dönüşüm çizgisi ve argüman olduğu vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Erken Cumhuriyet, kurumsallaşma, yön, değişim, gelecek.

2.12. On ikinci Makale

Yıl- Cilt- Sayı: İkinci teşrin 1938- 6- 71.

Yazının Başlığı: Onbeş Yıllık Müzik Çalışmalarımız

Yazarı: Mahmut Ragıp Kösemihâl

Türü: Değerlendirme yazısı.

Öne Çıkan Temalar:

Özet: “*Onbeş Yıllık Müzik Çalışmalarımız*” başlıklı makalede, Türkiye Cumhuriyeti’nin on beş yıllık sürecinde yürütülen musikî politikaları incelenerek değerlendirilmektedir. Avrupa ülkeleri ile Türk musikîsinin karşılaştırmalı bir analizi yapılarak Türk musikîsinin reform sonrası almış olduğu yol ve karşılaşılan yapısal sorunlar açık bir şekilde dile getirilmektedir. Orkestra sayılarındaki artış, halk konserleri, radyo yayınları, konservatuvarın kurulması, orta ve yükseköğretim eğitimi örgütlenmesi gibi pek çok kazanım ifade edilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti’nin musikî alanında millî bir kimlik ortaya koyabilmesi adına Balkan ülkelerinde yer alan merkezileşme örnek gösterilmektedir. Musikî eğitiminde koro hareketleri, eser üretimi ve yabancı uzmanların katkıları profesyonellik ve modernleşme sürecine geçişte anahtar unsurlar olarak görülmektedir. Teknik ve estetik standartlaşmanın tam olarak sağlanamamasının temel nedeninin yeni musikî kültürünün halk tarafından yeteri kadar benimsenememesi olduğu belirtilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti’nin milli musikî kimliğinin oluşması sürecinde hem olumlu hem de olumsuz olan noktaların belirtildiği Cumhuriyet politikaları yazar tarafından nesnel bir bakış açısı ile ortaya konmaktadır.

SONUÇ

Yeni Türk Mecmuası’ndaki musikî yazıları, Cumhuriyet’in ilk yıllarında yürütülen kültür politikalarının, eğitim ve musikî reformlarının, folklor çalışmalarının entelektüel zeminini açıkça ortaya koymaktadır. Çalgı incelemeleri, halk dili ve musikî ilişkisini ele alan folklorik çözümlemeler ve musikî politikasına yönelik eleştirel yazılar, dönemin kültürel dönüşümünü çok boyutlu bir perspektifle sunar. Bu metinlerde hem geleneksel yapının belgelenmesi hem de modern bir musikî anlayışının inşası yönünde güçlü bir irade bulunur. Bu bağlamda erken Cumhuriyet musikî düşüncesinin şekillenmesinde merkezi bir konuma sahiptir ve Türkiye’de müzikoloji, kültür tarihi, folklor ve eğitim araştırmaları için vazgeçilmez bir kaynak niteliği taşır.

Kaynakça

- Yeni Türk Mecmuası* (1933). Musikî ve musikînin kültürdeki yeri, Cilt: 1, No: 4, 309- 313.
- Atalay, A. (2009). Mahmut ragıp gazimihal, Müzed 2009 Müzik Eğitime Hizmet Ödülleri, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ataman, S. Y. (1938). Musiki vechemiz ve istikbali meselesi, *Yeni Türk Mecmuası*, 6/ 70, 412- 415.
- Ataman, S. Y. (1938). Türk halk edebiyatı ve musikisinin halk dilindeki gösterişleri, *Yeni Türk Mecmuası*, 6/ 69, 357-361.
- Ataman, S. Y. (1938). Ulusal türkî ve oyunların okurlarımıza tesiri, *Yeni Türk Mecmuası*, 6/ 64, 126- 128.
- Baltacıoğlu, İ. H., (1933). Cumhuriyet devrinde güzel san'atler, *Yeni Türk Mecmuası*, 1/ 14, 1133-1134.
- Bayraktar, M. F. (1992).Baltacıoğlu, ismayıl hakkı", TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/baltacioglu-ismayil-hakki> (01.12.2025).
- Çelik, H. H. (2024). Necip ali küçüka: Ülkü dergisi yazıları. https://www.academia.edu/124752509/Necip_Ali_K%C3%BC%C3%A7%C3%BC-ka_%C3%9C%C3%BC_Dergisi_Yaz%C4%B1lar%C4%B1.
- Duygulu, M.(1996). Gazimihal, mahmut ragıp, TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/gazimihal-mahmut-ragip> (01.12.2025).
- Gündüz, M. (2017). Yeni Türk mecmuası'nda ideal insan, eğitim ve toplum. *Milli Eğitim Dergisi*, 46(216), 187-201.
- İnan, S. (2024). *Necip ali küçüka*, Atatürk Ansiklopedisi, [https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/detay/1692/Necip_Ali_K%C3%BC%C3%A7%C3%BC-ka_\(1892-1941\)](https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/detay/1692/Necip_Ali_K%C3%BC%C3%A7%C3%BC-ka_(1892-1941)) (01.12.2025).
- Kahraman, A. (2013). Yeni Türk mecmuası, TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/yeni-turk-mecmuasi> (25.11.2025).
- Köse Mihalzade, M. R. (1933). Cumhuriyet devrimizin musikî işleri, *Yeni Türk Mecmuası*, 1/ 14, 1135- 1138.
- Kösemihâl, M. R. (1938). Artvin ve kars havalisi müzik folkloru hakkında, *Yeni Türk Mecmuası*, 6/ 67, 253- 255.
- Kösemihâl, M. R. (1938). Gayda ve çifte kaval, *Yeni Türk Mecmuası*, 6/ 70, 391- 394.
- Kösemihâl, M. R. (1938). Onbeş yıllık müzik çalışmalarımız, *Yeni Türk Mecmuası*, 6/ 71, 452- 455.
- Kösemihâl, M. R. (1938). Türk gaydası, *Yeni Türk Mecmuası*, 6/ 68, 308- 311.
- Küçüka, N. A. (1934). Musikimiz, *Yeni Türk Mecmuası*, 1/ 18, 1323.
- Küçüka, N. A. (1934). Türk dili ve Türk müziği içinde: Ülkü halkevleri mecmuası, 4-22. Ulus Basımevi.

- Şahintürk, F. (2022). Necip ali (küçük) bey'in hakikat gazetesindeki yazıları, Vakanüvis- Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi/ International Journal of Historical Researches, 7, 2, 2636-7777.
- Şenel, S. (2020). Ataman sadı yaver, TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islaman-siklopedisi.org.tr/ataman-sadi-yaver> (03.12.2025).
- Turan, N. S.(2018). Erken Cumhuriyet döneminde ulusal kimliğin opera sahnesinde inşası: Özsoy, Ahenk Müzikoloji Dergisi, cilt 2, 1-30.
- Yeğinsoy, B. (1937). Mozart, Yeni Türk Mecmuası, 5/ 59, 1211-1213.

